

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL SAULIAUS PALUCKO SKUNDO PRIEŠ ŠILALĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS ADMINISTRACIJĄ

2015-05-28 Nr. 4D-2015/2-243
Vilnius

I. SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo Sauliaus Palucko (toliau vadinama – Pareiškėjas) skundą dėl Šilalės rajono savivaldybės administracijos (toliau vadinama – Savivaldybė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant aprūpinimo būstu ir su tuo susijusius klausimus (toliau vadinama – Skundas).

2. Skunde nurodyta:

2.1. „[...] 2013-08-07 atlikęs laisvės atėmimo bausmę, [...] grįžau gyventi į Šilalės miestą, kur anksčiau gyvenome kartu su tėvais, [...]. [...] kreipiausi į Savivaldybės administracijos direktorių, kad man kaip grįžusiam iš įkalinimo vietos būtų skirtas socialinis būstas, kur galėčiau apsigyventi, [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

2.2. „[...] buvau registruotas darbo biržoje bei Kaltinėnų seniūnijoje, gaudavau socialinę pašalpą, 350 litų, už kuriuos man buvo privaloma atidirbti Seniūnijos apylinkėse.“

2.3. „2014-01-02 sutartimi laikinai iki 2014-12-31 Savivaldybės tarybos sprendimu buvo išnuomotas socialinis būstas Ažuolijos k. [...]. Kai pravėriau būsto duris, aš pamačiau kraupų vaizdą: gipso plokščių sienos buvo išdaužytos, elektros instaliacijos laidai išplėsti, todėl nėra elektros [...], laukinės buto durys sulaužytos, vidaus kambario į virtuvę išplėstos su staktomis bei dingusios, buto langai išdaužyti [...], virtuvėje išlaužyti san. mazgai, vandentiekio nėra, tik šulinys, [...]“.

2.4. „Aš, kaip buto nuomininkas, kuris moka nuomą, kas mėnesį nustatytą nuomos mokestį 43,33 Lt, 2014-01-29 kreipiausi į Savivaldybės administracijos direktorių dėl man skirto būsto būklės ir remonto. 2014-02-18 gavau atsakymą, jog artimiausiu metu Savivaldybė spręs klausimą dėl išnuomoto būsto remonto ir mane informuos. Praėjo metai laiko, jokių atsakymų negavau.“

2.5. „Kreipiausi į Seniūną [...], man buvo pasakyta, kad iš gaunamos soc. pašalpos nusipirkčiau lauko bei vidaus duris, susidėčiau langus, išsivedžiočiau elektrą, [...]“.

2.6. „Šiuo metu esu visiškai išlaikomas mamos, nes nebegaunu nei soc. pašalpos, kadangi soc. darbuotoja I. Bagdonienė pasistengė mane išmesti iš darbo biržos, jog aš nesiieškau darbo, o gyvenu tik iš pašalpų. [...] kaip minėjau, jie žino, kokią ligą aš turiu.“

2.7. „[...] seniūnas melavo ir į nuomos sutartį įrašė, kad soc. būsto būklė gera.“

3. Pareiškėjas prašo Seimo kontrolierių: „pagalbos bei įsikišimo, kadangi aš bijau į minėtus asmenis kreiptis, kad iš viso neišmestų manęs laukan arba nebepretėtų nuomos, kuri dabar yra pasibaigusi ir [...] noriu pratesti.“

4. Pareiškėjas pateikė 2014-02-18 Savivaldybės raštą, kuriame teigiama, kad „artimiausiu metu Savivaldybė spręs klausimą dėl Jums išnuomoto būsto remonto.“

II. TYRIMAS IR IŠVADOS

5. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Pareiškėjo nurodytas aplinkybes, kreipėsi į Savivaldybę, Tauragės teritorinę darbo biržą, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl Skundo teiginių bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

Skundo tyrimui reikšmingos aplinkybės

6. Savivaldybė Seimo kontrolieriui pateikė informaciją, iš kurios nustatyta:

6.1. „2013-08-23 Pareiškėjas kreipėsi į Savivaldybę dėl vieno asmens įrašymo į Šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašus. Savivaldybės administracijos direktoriaus 2013-10-02 raštu Nr. B4-1010-(5.4.6) informavo Pareiškėją, kad jo pateikti dokumentai įrodo teisę į socialinio būsto nuomą ir jo vieno asmens šeima bus įrašyta į Bendrąjį sąrašą išsinuomoti Savivaldybės socialinį būstą.“

Savivaldybės administracijos direktoriaus 2014-01-10 įsakymu Nr. DĮV-36 „Dėl šeimų ir asmenų, turinčių teisę į socialinį būstą, sąrašų tvirtinimo“ Pareiškėjo vieno asmens šeima buvo įrašyta į Bendrąjį sąrašą išsinuomoti savivaldybės socialinį būstą, eilės numeris sąrašė – 124.“

6.2. „Vadovaujantis Gyventojų registro duomenų bazės išrašais, Pareiškėjas nuo 2006-04-27 buvo deklaravęs gyvenamąją vietą – Šilalės r. sav. Grįžęs iš įkalinimo vietos, jis nurodydavo faktinį adresą – Rūtelių k., Kaltinėnų sen., Šilalės r. Nuo 2014-01-29 deklaruota gyvenamoji vieta – Ažuolijos k. 6, Kaltinėnų sen., Šilalės r. sav.“

6.3. „Vadovaujantis Lietuvos darbo biržos duomenų bazės išrašu, Pareiškėjas buvo registruotas darbo biržoje nuo 2013-08-14, tačiau 2014-12-03 buvo gautas asmens prašymas dėl „Darbo paieškos nutraukimo asmens pageidavimu“, o 2015-03-25 Pareiškėjas vėl užregistruotas darbo biržoje. Vadovaujantis SODROS duomenų bazės išrašu, Pareiškėjas nuo 2013 m. rugpjūčio mėn. nėra niekur dirbęs.“

6.4. „Savivaldybės administracijos Kaltinėnų seniūnijos seniūnas su Pareiškėju buvo sudaręs keturias visuomenei naudingos veiklos sutartis.“

6.5. „2013-11-26 Pareiškėjas kreipėsi į Savivaldybę dėl socialinio būsto suteikimo. 2013-12-31 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DĮV-1792 „Dėl savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos Sauliui Paluckui“ jam buvo išnuomotas 42,07 kv. m bendro ploto vieno kambario butas Nr. 2, esantis Ažuolijos k. 6, Kaltinėnų sen., Šilalės r. sav. Su Pareiškėju Savivaldybės administracijos Kaltinėnų seniūnija 2014-01-02 sudarė terminuotą, iki 2014-12-31, Savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį Nr. 14.“

6.6. „2014-09-26 Pareiškėjas kreipėsi į Savivaldybę dėl gyvenamųjų patalpų nuomos sutarties atnaujinimo. 2014-12-18 Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. DĮV-1667 „Dėl Šilalės rajono savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos sutarties atnaujinimo Sauliui Paluckui“ iki 2015-12-31 atnaujinta tų pačių gyvenamųjų patalpų nuoma ir Savivaldybės administracijos Kaltinėnų seniūnija 2014-12-22 sudarė terminuotą, iki 2015-12-31, Savivaldybės gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį Nr. 19.“

6.7. „2014-02-05 Savivaldybė gavo 2014-02-03 Pareiškėjo skundą, kuriame jis išdėstė savo nusiskundimus dėl jam išnuomoto socialinio būsto. Dėl lėšų trūkumo socialinio būsto remontui ir paties Pareiškėjo gyvenimo būdo būsto atnaujinimo darbai nebuvo atlikti.“

6.8. „Pareiškėjui pinigine socialine pašalpa nuo 2009-09-01 iki 2014-08-31 buvo skirta 25 mėnesius. 2013 m. rugpjūčio mėn., jam grįžus iš įkalinimo vietos ir užsiregistravus darbo biržoje, nuo 2013-08-01 skirta socialinė pašalpa 10 mėnesių.“

6.9. „Vadovaujantis Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymais 2013-12-31, Nr. DĮV-1787, 2014-05-27, Nr. DĮV-731 ir 2014-08-04, Nr. DĮV-1049 „Dėl Sauliui Paluckui skiriamos socialinės pašalpos apribojimo“, Pareiškėjui skiriama socialinė pašalpa buvo teikiama nepinigine forma. [...] 2003 m., 2006 m., 2009 m., 2010 m., 2012 m. ir 2013 m. Pareiškėjui, kaip grįžusiam iš įkalinimo vietos, buvo skirtos vienkartinės pašalpos.“

7. Iš Skundo tyrimui pateiktų dokumentų nustatyta:

7.1. Pareiškėjas 2013-11-26 prašyme Savivaldybės administracijos direktoriui nurodė: „Sutinku keltis į būstą, esantį Kaltinėnų sen. Ažuolijos k.“

7.2. Savivaldybė, atstovaujama Kaltinėnų seniūnijos (toliau vadinama – Seniūnija) seniūno A. Bartašiaus (toliau vadinama – Seniūnas), 2014-01-02 sudarė su Pareiškėju gyvenamųjų patalpų nuomos sutartį Nr. 14, kuria šiam asmeniui buvo išnuomota 42,07 kv. m vieno kambario butas. Pareiškėjas įsipareigojo kas mėnesį mokėti 65,63 Lt nuompinigių; šia sutartimi įsipareigojo: „10.1. tausoti gyvenamąsias ir pagalbines patalpas ir sanitarinius prietaisus bei įrenginius, naudoti turtą pagal paskirtį, griežtai laikytis bendrojo gyvenimo taisyklių, palaikyti švarą ir tvarką [...]. 10.2. savo lėšomis atlikti nuomojamo turto paprastąjį remontą.“ Savivaldybė (Nuomotojas) pasirašė įsipareigojanti „atlikti, kai reikalinga, inžinerinės įrangos ir namo kapitalinį remontą.“

7.3. Pareiškėjas 2014-01-02 pasirašė Savivaldybės gyvenamųjų patalpų perdavimo ir priėmimo aktą, kuriame pažymėta: „Perduodamų patalpų ir priklausinių būklė: gera.“

7.4. Pareiškėjas 2014-02-03 skundu kreipėsi į Savivaldybės administracijos direktorių, nurodydamas, kad Seniūnas patalpų perdavimo ir priėmimo akte įrašė, jog socialinio būsto bei malkinės būklė „Gera“, o tai neatitinka tikrovės. Pareiškėjas skunde nurodė, jog „man išnuomotas socialinis būstas [...] yra su išlaužytais durimis – lauko bei vidaus, išlaužytos pertvarinės sienos tarp virtuvės ir miegamojo kambario, išdraskyta elektros instaliacija [...], avarinės būklės krosnis [...], nėra tualetu [...], išdaužyti langai [...]“.

7.5. Savivaldybės administracijos direktorius 2014-02-18 raštu Pareiškėjui atsakė, kad „[...] artimiausiu metu Savivaldybė spręs klausimą dėl Jums išnuomoto būsto remonto.“

7.6. Pareiškėjas 2014-09-26 pateikė prašymą pratęsti socialinio būsto nuomą. Savivaldybė atnaujino buto nuomą ir 2014-12-22 su Pareiškėju buvo sudaryta 42,07 kv. m buto nuomos sutartis (iki 2015-12-31). Nuompinigių suma buvo sumažinta iki 29,87 Lt per mėnesį. Šia sutartimi Pareiškėjas įsipareigojo: „10.1. tausoti gyvenamąsias ir pagalbines patalpas ir sanitarinius prietaisus bei įrenginius, naudoti turtą pagal paskirtį, griežtai laikytis bendrojo gyvenimo taisyklių, palaikyti švarą ir tvarką [...]. 10.2. savo lėšomis atlikti nuomojamo turto paprastąjį remontą.“ Savivaldybė (Nuomotojas) įsipareigojo: „atlikti, kai reikalinga, inžinerinės įrangos ir namo kapitalinį remontą.“

Pareiškėjas pasirašė gyvenamųjų patalpų perdavimo ir priėmimo aktą, kuriame pažymėta: „perduodamų patalpų ir priklausinių būklė gera.“ Savivaldybės teigimu, Pareiškėjas nuo 2015-01-01 nemoka nuomos mokesčio.

7.7. Pareiškėjas 2015-04-01 Savivaldybei pateikė prašymą: „Šiuo metu man išnuomotas būstas [...] toli nuo rajono centro. Mano 1 asmens šeimai šis būstas yra per didelis, man šioje vietovėje yra sunku rasti darbą, prašyčiau man suteikti kitą būstą, mažesnės kvadratinės ir arčiau Šilalės miesto.“ Savivaldybė tik 2015-05-18 raštu (Seimo kontrolieriui jau nagrinėjant Skundą) Pareiškėją informavo: „[...] šiuo metu Savivaldybė neturi neapgyvendintų Savivaldybės gyvenamųjų patalpų Šilalės mieste ar arčiau Šilalės miesto, kad galėtų pasiūlyti išsinuomoti Jūsų vieno asmens šeimai.“

7.8. Kaltinėnų seniūnijos Socialinės paramos teikimo komisija (toliau vadinama – Komisija):

7.8.1. 2013-08-24 posėdyje (protokolas Nr. SD4-16-(7.8)) pasiūlė nuo 2013-09-01 iki 2013-12-01 skirti Pareiškėjui socialinę pašalpą. Savivaldybės Socialinės paramos skyrius (toliau vadinama – Skyrius) 2013-08-07 sprendimu Nr. 6067 350 Lt socialinę pašalpą Pareiškėjui paskyrė

nuo 2013-08-01 iki 2013-09-01;

7.8.2. 2013-09-21 posėdyje (protokolas Nr. SD4-14-(7.8)) pasiūlyta 350 Lt socialinę pašalpą Pareiškėjui paskirti nuo 2013-08-01 iki 2013-09-01. Skyrius 2013-09-26 sprendimu Nr. 6664 skyrė Pareiškėjui socialinę pašalpą nuo 2013-09-01 iki 2013-12-01;

7.8.3. 2013-12-12 posėdyje (protokolas Nr. SD4-20-(7.8)) pasiūlyta socialinę pašalpą Pareiškėjui skirti taip: 50 proc. sumos nepinigine forma ir 50 proc. pinigine forma (nuo 2013-12-01 iki 2014-03-01). Posėdžio metu socialinė darbuotoja informavo: „Pareiškėjas praėjusį mėnesį gavęs socialinę pašalpą girtavo, gyveno [...] name paverstu landyne, nėjo namo, kol turėjo pinigų. Vėliau Pareiškėjas liko be gyvenamojo ploto, nes mama atsisakė priimti gyventi. Šiuo metu paskirtas socialinis butas [...], tačiau asmuo neturi malkų, maisto, neturi už ką mokėti mokesčių, nes gautą pašalpą išleidžia greitai ir netikslingai. Pasak seniūno, tikslinga būtų asmeniui riboti socialinę pašalpą ir padėti susitvarkyti buitį bent minimaliai, [...]. Perkant maisto produktus ir kitas pirmo būtinumo vartojimo prekes rekomenduojama pavesti dalyvauti socialinei darbuotojai I. Bagdonienei.“ Skyrius 2013-12-13 sprendimu Nr. 8335 175 Lt socialinę pašalpą Pareiškėjui paskyrė nuo 2013-12-01 iki 2014-03-01. Pašalpos dydis – 350 Lt mėnesiui, 50 proc. paskirtos pašalpos dydžio išmokant pinigais, 50 proc. teikiant nepinigine forma;

7.8.4. 2014-02-21 posėdyje (protokolas Nr. SD4-20-(7.8)) pasiūlyta neskirti Pareiškėjui socialinės paramos, kadangi asmuo faktiškai negyvena socialiniame būste. Posėdžio metu socialinė darbuotoja informavo: „pas Pareiškėją surašyti buities tyrimo akto buvo važiuota du kartus: 2014-02-10 ir 2014-02-17, abu kartus namuose nieko nebuvo rasta. Kaimynė [...] paaiškino, kad Pareiškėjas su [...] išvyko į Zarasų rajoną uždarbiauti, kirsti miškų. Asmuo taip pat nėra pasiėmęs socialinės pašalpos už sausio mėnesį. Pareiškėjas vasario 3 d. pasirašė sutartį dėl visuomenei naudingos veiklos atlikimo, tačiau padirbęs dvi dienas nieko neinformavo ir į darbą daugiau nebeatvyko.“ Skyrius 2014-02-28 sprendimu Nr. 1621 nuo 2014-01-01 nutraukė socialinės pašalpos mokėjimą; nutraukimo priežastis: „neatliko visuomenei naudingos veiklos, faktiškai pagal nurodytą adresą negyvena“;

7.8.5. 2014-05-21 posėdyje (protokolas Nr. SD4-9(7.8)) pasiūlyta nuo 2014-05-01 iki 2014-08-01 skirti Pareiškėjui socialinę pašalpą nepinigine forma. Posėdžio metu socialinė darbuotoja informavo: „Pareiškėjas registruotas darbo biržoje, gyvena socialiniame būste, už kurį nemoka nuo 2014 metų sausio mėnesio. Asmuo nebuvo atlikęs visuomenei naudingos veiklos. Pareiškėjas veda asocialaus asmens gyvenimo būdą, valkatauja, persilaiko pas svetimus asmenis, su kuriais girtauja, [...]. Vertinant visą situaciją tikslinga būtų riboti visą socialinės pašalpos mokėjimą, kad būtų galima sumokėti mokesčius ir proporcingai išdalinus likusius pinigus nupirkti maisto produktų.“ Skyrius 2014-05-23 sprendimu Nr. 3166 skyrė Pareiškėjui socialinę pašalpą (nepinigine forma).

Skyrius 2014-06-25 sprendimu Nr. 3787 nuo 2014-06-01 nutraukė socialinės pašalpos mokėjimą, nes Pareiškėjas neatliko visuomenei naudingos veiklos;

7.8.6. 2014-07-24 posėdyje (protokolas Nr. SD4-14(7.8)) pasiūlyta nuo 2014-06-01 iki 2014-09-01 skirti Pareiškėjui socialinę pašalpą nepinigine forma. Posėdžio metu buvo pažymėta: „Pareiškėjui trūksta motyvacijos, supratimo, atsakomybės, pareigos, darbinių įgūdžių, turi žalingų įpročių. [...] atvykęs dirbti visuomenei naudingų darbų, į darbą žiūri pasyviai, būna atvejų, kad darbe pasirodo neblaivus.“ Skyrius 2014-07-31 sprendimu Nr. 4459 pratęsė socialinės pašalpos (nepinigine forma) mokėjimą nuo 2014-06-01 iki 2014-09-01;

7.8.7. 2014-09-23 posėdyje (protokolas Nr. DS4-17(7.8)) nutarta Pareiškėjo socialinės pašalpos prašymo svarstymą nukelti į kitą posėdį, nes „Pareiškėjas į Komisijos posėdį atvyko neblaivus, [...] pats pripažino, kad yra neblaivus. Pareiškėjas per posėdį elgėsi neadekvačiai, *koliojosi*, ignoravo komisijos narių pastabas dėl netinkamo elgesio, girtavimų“;

7.8.8. 2014-10-28 posėdyje (protokolas Nr. SD4-20-(7.8)) nutarta neskirti Pareiškėjui socialinės pašalpos, kadangi jis nedalyvauja Komisijos posėdžiuose.

7.9. Seniūnija su Pareiškėju buvo sudariusi visuomenei naudingos veiklos atlikimo sutartis:

2014-05-12, Nr. VA7-92-(6.14), 2014-07-15, Nr. VA7-125-(6.14), 2014-08-19, Nr. VA7-149-(6.14), 2014-09-22, Nr. VA7-171-(6.14).

7.10. Seniūnas pateikė paaiškinimą dėl Pareiškėjo nurodomų aplinkybių, pažymėdamas: „prieš pratešiant nuomos sutartį, buvo patikrinta socialinio būsto būklė. Buvo priimta išvada, kad socialinio būsto būklė gera. [...] niekada nesu liepęs Pareiškėjui savo lėšomis susiremontuoti socialinį būstą, nusipirkti vidaus duris, susidėti langus ar išsivedžioti elektrą. Skunde yra pateikta tiesos neatspindinti informacija.“

7.11. Pateiktas 2015-03-30 buities tyrimo aktas Nr. SD3-40, kuriame pažymėta: „Pareiškėjas deklaruoja gyv. vietą Ažuolijos k., tačiau šiuo metu gyvena pas [...] Bartaškės k. Šilalės kaimiškoje seniūnijoje. Kaip teigia Pareiškėjas, gyvendamas pas [...] padeda dirbti ūkyje, tvarkytis namų buityje. Už darbą, kaip teigia, gauna maisto, žiemos sezonui malkų, rūbų, pinigų smulkioms išlaidoms, kitų pajamų neturi. Pareiškėjo teigimu, socialiniame būste apsilanko retai, [...]. *Pas [...] būnu nuo 2014 m. gruodžio mėn. [...] Pas mamą [...] atvažiuoju į svečius. Mama manęs pilnai neišlaiko.*“

7.12. Pateiktas 2015-03-30 buities tyrimo aktas Nr. SD3-41, kuriame pažymėta: „Pareiškėjo mama teigia, jog sūnus kartu negyvena, mama sūnui išlaikymo neteikia.“

8. Tauragės teritorinė darbo birža informavo, kad šios teritorinės darbo biržos Šilalės skyriuje (toliau vadinama – Darbo biržos Šilalės skyrius) Pareiškėjas registravosi 9 kartus. Atlikęs bausmę, Pareiškėjas Darbo biržos Šilalės skyriuje užsiregistravo 2013-08-14. Darbo paieška 2014-12-03 nutraukta asmens pageidavimu (Darbo biržos Šilalės skyriaus vedėjo 2014-12-03 sprendimas Nr. Ss-239). Pareiškėjas nepateikė prašymo dėl nedarbo socialinio draudimo išmokos skyrimo.

Darbo biržos Šilalės skyriuje Pareiškėjas pakartotinai užsiregistravo 2015-03-25, tačiau prašymo dėl nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimo nepateikė.

Skundo tyrimui reikšmingi teisės aktai

9. Lietuvos Respublikos įstatymai ir kiti teisės aktai.

9.1. *Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnyje* reglamentuojama: „1. viena savarankiškųjų savivaldybių funkcijų yra: [...] 15) savivaldybės socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuoma; [...] 43) socialinės pašalpos, nustatytos Lietuvos Respublikos piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu, teikimas ir piniginių socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teikimas nurodytame įstatyme nustatytoje savivaldybėse; [...]“

9.2. *Paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymo 1 straipsnyje* reglamentuojama: „Šis Įstatymas nustato valstybės paramos, teikiamos fiziniams asmenims ir šeimoms, turintiems nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, būstui pirkti, statyti (rekonstruoti) (toliau – įsigyti) ar išsinuomoti sąlygas ir tvarką, savivaldybės socialinio būsto nuomos sąlygas ir tvarką. [...]“

9.3. *Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 8¹ straipsnyje* reglamentuojama: „[...] savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama vadovaujantis šiais principais: 1) visuomeninės naudos; šis principas reiškia, kad [...] savivaldybių turtas turi būti valdomas, naudojamas ir juo disponuojama rūpestingai, siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą; 2) efektyvumo; šis principas reiškia, kad sprendimais, susijusiais su [...] savivaldybių turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei; 3) racionalumo; šis principas reiškia, kad [...] savivaldybių turtas turi būti tausojamas, nešvaistomas ir racionaliai tvarkomas; [...]“

9.4. *Nedarbo socialinio draudimo įstatyme* reglamentuojama:

1) *11 straipsnis* – „Nedarbo draudimo išmokos mokėjimas nutraukiamas, jeigu per nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpį: 1) bedarbis atsisakė siūlomo darbo šio Įstatymo 9

straipsnio 1 punkte nurodytomis sąlygomis; 2) be pateisinamos priežasties bedarbis atsisakė dalyvauti jo užimtumo plane numatytoje aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse; 3) be pateisinamos priežasties bedarbis nustatytu laiku neatvyko į teritorinę darbo biržą priimti pasiūlymo dirbti arba dalyvauti jo užimtumo plane numatytoje aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse; [...]; 5) baigiasi bedarbiui nedarbo išmokos mokėjimo terminas ir jis negali būti šio Įstatymo nustatyta tvarka pratęstas; 6) bedarbis įsidarbina arba dirba savarankiškai; 7) bedarbis tampa nedarbingas; [...]; 9) bedarbis dirbo nelegalų darbą ir apie tai nepranešė bent vienai iš nelegalaus darbo kontrolę vykdančių institucijų“;

2) *13 straipsnis* – „1. Sustabdytos pagal šio Įstatymo 10 straipsnį nedarbo draudimo išmokos mokėjimas atnaujinamas nuo tos dienos, kurią išnyko priežastis, dėl kurios jos mokėjimas buvo sustabdytas. 2. Nutrauktos pagal šio Įstatymo 11 straipsnio 6 punktą nedarbo draudimo išmokos mokėjimas atnaujinamas visiems bedarbiams, iš naujo įsiregistravusiems teritorinėje darbo biržoje per 6 mėnesius po nedarbo draudimo išmokos mokėjimo nutraukimo. 3. Nutrauktos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo atnaujinimas gali būti taikomas tik vieną kartą. 4. Atnaujinus sustabdytos arba nutrauktos mokėti nedarbo draudimo išmokos mokėjimą, jis tęsiamas likusį šio Įstatymo nustatytą laikotarpį taikant šio Įstatymo 8 straipsnio 4 dalies nuostatas pagal tuos pačius bedarbio draudžiamųjų pajamų duomenis, kurie buvo nedarbo draudimo išmokos paskyrimo metu.“

9.5. *Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme* reglamentuojama:

1) *20 straipsnis* – „[...] 9. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktas yra vienas iš dokumentų teisei į piniginę socialinę paramą nustatyti“;

2) *23 straipsnis* – „1. Savivaldybės administracija, teikdama piniginę socialinę paramą, privalo: [...] 7) kilus pagrįstų įtarimų dėl prašyme-paraiškoje pateiktų duomenų apie turimą turtą ir gaunamas pajamas arba patikrinimo metu kilus pagrįstam įtarimui, kad yra pateikti neteisingi duomenys arba jie nuslėpti, pareikalauti, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo deklaruotų turtą (įskaitant gaunamas pajamas) Lietuvos Respublikos gyventojų turto deklaravimo įstatymo (toliau – Gyventojų turto deklaravimo įstatymas) nustatyta tvarka, [...] 8) kilus pagrįstų įtarimų dėl prašyme-paraiškoje pateiktų duomenų apie turimą turtą ir gaunamas pajamas, tikrinti bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą, surašyti buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, kurio pagrindu piniginę socialinę paramą gali būti skiriama, neskiriama ar nutraukiamas jos mokėjimas“;

3) *25 straipsnis* – „Piniginę socialinę paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo: [...] 2) pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą prašymo-paraiškos formą ir jos priedus pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę gauti piniginę socialinę paramą, ir būtinus piniginei socialinei paramai gauti dokumentus; 3) per mėnesį pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą arba piniginės socialinės paramos dydžiui; [...] 5) sudaryti savivaldybių socialiniams darbuotojams galimybę tikrinti gyvenimo sąlygas, turimą turtą ir užimtumą; 6) dalyvauti savivaldybės administracijos organizuojamoje visuomenei naudingoje veikloje Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“;

4) *31 straipsnis* – „[...] 2. Sprendimas dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar neskyrimo gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka. [...]“

9.6. *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007-08-22 nutarimu Nr. 875 patvirtintose Asmenų prašymų nagrinėjimo ir jų aptarnavimo viešojo administravimo institucijose, įstaigose ir kituose viešojo administravimo subjektuose taisyklėse* (toliau vadinama – Taisyklės) nustatyta:

9.6.1. *6 punktas* – „Nagrinėdami asmenų prašymus, valstybės tarnautojai privalo vadovautis pagarbos žmogaus teisėms, teisingumo, sąžiningumo ir protingumo, taip pat Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintais įstatymo viršenybės, objektyvumo,

proporcingumo, nepiktinaudžiavimo valdžia, tarnybinės pagalbos, efektyvumo, subsidiarumo ir „vieno langelio“ principais, o teikdami asmenims informaciją – Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatyme nustatytais informacijos išsamumo, tikslumo, teisėtumo, objektyvumo ir pagalbos principais“;

9.6.2. 10 punktas – „Asmenų prašymai nagrinėjami pagal institucijos kompetenciją. [...]“;

9.6.3. 30 punktas – „Asmenų prašymai turi būti išnagrinėti per 20 darbo dienų nuo jų gavimo institucijoje“;

9.6.4. 31 punktas – „Jeigu prašymo nagrinėjimas susijęs su komisijos sudarymu, posėdžio sušaukimu ar kitomis organizacinėmis priemonėmis, dėl kurių atsakymo pateikimas asmeniui gali užsitęsti ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje, institucijos vadovas per 15 darbo dienų nuo prašymo gavimo turi teisę pratęsti šį terminą dar iki 10 darbo dienų. Likus ne mažiau kaip 5 darbo dienoms iki šių Taisyklių 30 punkte nustatyto termino pabaigos, institucija išsiunčia asmeniui pranešimą raštu (arba elektroniniu paštu, jeigu prašymas pateiktas elektroniniu būdu), nurodydama prašymo nagrinėjimo pratęsimo priežastis.“

Išvados

10. Atsižvelgiant į nustatytas ir pirmiau nurodytas aplinkybes bei teisinį reglamentavimą (šios pažymos 7 paragrafas), konstatuotina, kad:

10.1. Savivaldybė, įrašiusi Pareiškėjo vieno asmens šeimą į Bendrąjį sąrašą išsinuomoti savivaldybės socialinį būstą (šios pažymos 6.1 punktas), o 2014-01-02 išnuomojusi socialinį būstą, Ažuolijos k. 6, Seniūnijoje (2014-12-22 atnaujinusi nuomos sutartį) (šios pažymos 6.5, 6.6 punktai), vykdė jai Vietos savivaldos įstatymu priskirtą funkciją: „socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuoma“ (šios pažymos 8.1 punktas), tačiau:

1) išnuomojo Pareiškėjui socialinį būstą neįsitikinusi jo tinkamumu gyventi ir tuo, ar patalpų perdavimo aktuose (surašytuose 2014-01-02 ir 2014-12-22) esantis įrašas (patalpų būklė „Gera“) atitinka tikrovę, nes, Pareiškėjo teigimu, „išnuomotas socialinis būstas [...] yra su išlaužytais durimis – lauko bei vidaus, išlaužytos pertvarinės sienos tarp virtuvės ir miegamojo kambario, išdraskyta elektros instaliacija [...], avarinės būklės krosnis [...], nėra tualetu [...], išdaužyti langai“. Pažymėtina, kad Buities tyrimo akte (2015-03-30 Nr. SD3-40) nėra buto (kambario), kuriame šiuo metu gyvena Pareiškėjas, įvertinimo;

2) gavę Pareiškėjo skundą (šios pažymos 7.4 punktas), nepatikrino nurodytų aplinkybių, nesurašė patalpų būklės patikrinimo akto, Pareiškėjui pateikė formalų atsakymą: „artimiausiu metu Savivaldybė spręs klausimą dėl Jums išnuomoto būsto remonto (šios pažymos 7.4, 7.5 punktai);

3) nesprendė Pareiškėjui išnuomoto socialinio būsto remonto ir (arba) kito socialinio būsto suteikimo klausimo;

10.2. Savivaldybė į Pareiškėjo 2015-04-01 prašymą (šios pažymos 7.7 punktas) atsakė tik 2015-05-18 raštu, t. y. Seimo kontrolieriui jau nagrinėjant Pareiškėjo Skundą. Taisyklėse numatyta, kad į asmenų prašymus turi būti atsakyta per 20 darbo dienų nuo jų gavimo įstaigoje (šios pažymos 9.6.3 papunktis);

10.3. iš pateiktų dokumentų nustatyta, jog, Pareiškėjui grįžus iš įkalinimo vietos, nuo 2013-08-01 socialinė pašalpa jam (dėl girtavimo, visuomenei naudingos veiklos neatlikimo, nuomos mokesčių nemokejimo) buvo skiriama pinigine ir nepinigine forma (šios pažymos 7.8 punktas), taigi, Savivaldybė tinkamai vykdė ir vykdo Vietos savivaldos įstatymu jai priskirtą funkciją: „socialinės pašalpos, nustatytos Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymu, teikimas ir piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams teikimas.“ Socialinės pašalpos mokėjimas nutrauktas dėl paties Pareiškėjo kaltės: į Komisijos posėdžius jis neatvykdavo (arba dalyvaudavo būdamas neblaivus; šios pažymos 7.8 punktas), šiuo metu gyvena kitame kaime, pas ūkininką, padeda dirbti ūkyje (šios pažymos 7.11 punktas);

10.4. Darbo biržos Šilalės skyriuje Pareiškėjas registravosi 9 kartus. Atlikęs baudmę, Pareiškėjas užsiregistravo 2013-08-14, o darbo paieška 2014-12-03 nutraukta asmens pageidavimu. Darbo biržos Šilalės skyriuje Pareiškėjas pakartotinai užsiregistravo 2015-03-25, prašymo dėl nedarbo socialinio draudimo išmokos mokėjimo nepateikė (šios pažymos 8 paragrafas).

11. Apibendrinus nustatytas aplinkybes, konstatuotina, kad:

11.1. Savivaldybės pareigūnai nepakankamai gerai vykdė Vietos savivaldos įstatymu priskirtą funkciją „socialinio būsto fondo sudarymas ir jo remontas, socialinio būsto nuoma“ (šios pažymos 9.1 punktas);

11.2. Savivaldybės pareigūnai nepagrįstai ilgai nagrinėjo jų kompetencijai priskirtą klausimą, o pateiktas atsakymas buvo neišsamus (šios pažymos 7.7, 10.2 punktai), todėl tokie Savivaldybės pareigūnų veiksmai negali būti laikomi geru viešuoju administravimu;

11.3. Skundas pripažintinas pagrįstu.

12. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas ne kartą yra pabrėžęs atsakingo valdymo principą, kuris yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, numatant, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms.

Konstitucinis Teismas 2004-12-13 nutarime, priimtame byloje Nr. 51/01-26/02-19/03-22/03-26/03-27/03, konstatavo: „[...] Valstybės tarnyba turi veikti paklusdama tik Konstitucijai ir teisei. Kiekviena valstybės [...] institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų. Valstybės tarnautojai turi nepiktnaudžiauti jiems nustatytais galiomis, nepažeisti teisės aktų reikalavimų. Konstitucinis Teismas 2000-06-30 nutarime konstatavo, kad valstybės institucijos, pareigūnai turi saugoti, ginti žmogaus teises ir laisves; ypač svarbu, kad, vykdydami jiems patikėtas funkcijas, jie patys nepažeistų žmogaus teisių ir laisvių [...]“.

13. Pažymėtina tai, kad:

13.1. nepasitvirtino Skunde nurodyta aplinkybė, kad Pareiškėjas „visiškai išlaikomas mamos“, nes ir Pareiškėjo motina, ir pats Pareiškėjas vėliau tai paneigė (šios pažymos 7.11, 7.12 punktai);

13.2. darbo paieška nuo 2014-12-03 nutraukta Pareiškėjo pageidavimu, taigi, nepasitvirtino Skunde nurodyta aplinkybė, jog „soc. darbuotoja I. Bagdonienė pasistengė mane išmesti iš darbo biržos“; nuo 2015-03-25 Pareiškėjas yra iš naujo užsiregistravęs Darbo biržos Šilalės skyriuje;

13.3. Socialinės pašalpos mokėjimas nutrauktas dėl paties Pareiškėjo kaltės: Komisijos posėdžiuose jis nedalyvaudavo (arba atvykdavo neblaivus; šios pažymos 7.8 punktas), visuomenei naudingos veiklos neatlieka, nuomos mokesčio nemoka;

13.4. šiuo metu Pareiškėjas gyvena kitame kaime, pas ūkininką ir padeda jam dirbti ūkyje (šios pažymos 7.11 punktas).

III. SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Seimo kontrolierius nusprendžia Sauliaus Palucko skundą dėl Šilalės rajono savivaldybės pareigūnų veiksmų (neveikimo), sprendžiant aprūpinimo socialiniu būstu ir su tuo susijusius klausimus, pripažinti pagrįstu.

IV. SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1

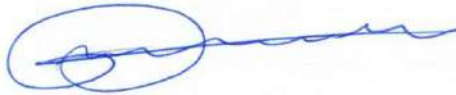
dalies 14 punktu, Seimo kontrolierius *Šilalės rajono savivaldybės administracijos direktoriui* rekomenduoja:

15.1. imtis priemonių atlikti Pareiškėjui išnuomoto socialinio būsto remontą, o neturint galimybės jį atlikti spręsti kito tinkamos būklės socialinio būsto (Pareiškėjui pageidaujant) suteikimo klausimą;

15.2. imtis priemonių, kad pareiškėjų prašymai Savivaldybėje būtų nagrinėjami galiojančių teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

Prašytume apie rekomendacijų vykdymą Seimo kontrolierių informuoti iki 2015-08-28.

Seimo kontrolierius

Raimondas Šukys